

Asia: VN/19048/2024

Hallituksen esitys eduskunnalle EU:n poliittisen mainonnan avoimuutta ja kohdentamista koskevaa asetusta täydentäväksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kuluttaja-asiamies toteaa, että kuluttaja-asiamiehen tehtävät asettuvat kuluttajan, elinkeinonharjoittajan ja kulutushyödykkeen määritelmien rajaaman toimivallan piiriin. Markkinoinnin sääntelyn osalta on eri yhteyksissä ja eri säädöksissä erityisesti korostettu, ettei kuluttaja-asiamies voi puuttua aatteelliseen ja yhteiskunnalliseen mainontaan.

Poliittisen mainonnan asetusta (EU) 2024/900 sovelletaan poliittiseen mainontaan, josta 3 artiklan mukaan on kyse vain silloin,

- kun toteuttajana on poliittinen toimija itse tai hänen edukseen tai puolestaan joku muu, lukuun ottamatta luonteeltaan puhtaasti yksityisiä tai puhtaasti kaupallisia viestejä, tai
- kun viesti on omiaan ja suunniteltu vaikuttamaan vaalien tai kansanäänestyksen tulokseen, äänestyskäyttämiseen tai lainsäädäntö- tai sääntelyprosessiin unionin tasolla taikka kansallisella, alueellisella tai paikallisella tasolla.

Sen sijaan poliittisen mainonnan asetuksen 2 artiklan mukaan asetusta ei rajoita EU:n kuluttajansuojaoikeuden direktiivin 2005/29/EY ja direktiivin 2011/83/EU, jotka on Suomessa toimeenpantu kuluttajansuojalaissa ja joiden valvonta on kuluttaja-asiamiehen tehtävänä, eikä digipalvelusäädöksen (EU) 2022/2065, jonka valvonta kuuluu kuluttaja-asiamiehen tehtäviin siltä osin kuin lain verkon välityspalvelujen valvonnasta 2 §:ssä säädetään, soveltamista. Näiden EU-säädösten valvojana kuluttaja-asiamies valvoo puhtaasti kaupallisia viestejä.

Kuluttaja-asiamies kiinnittää huomiota luonnoksessa poliittisen mainonnan asetuksen 5 artiklan 1 kohdasta todettuun. Luonnoksessa viitataan siihen, että: ”Asetuksen johdanto-osan 18 kohdan mainontapalvelujen rajat ylittävään tarjoamiseen sisämarkkinoilla sovelletaan syrjimättömyyden

periaatetta. Kyseisen kohdan säännökset tulivat jo voimaan asetuksen antamisen yhteydessä, mikä yhtäältä korostaa sääntelyn olevan päällekkäistä palveludirektiivin sääntelyn kanssa ja toisaalta osoittaa lisäsääntelyn tarpeettomuutta. Suomessa sisämarkkinoiden syrjimättömyyden periaate on toimeenpantu kuluttajansuojalainsäädännössä sekä yhdenvertaisuuslaissa että rikoslaissa, kuten kohdassa 3.6. on tuotu esille.” Luonnoksen kohdassa 3.6 (s. 47) todetaan erityisesti: ”Kuluttaja-asiamies valvoo palvelujen tarjoamisesta annetun lain (1166/2009) 19 artiklan 2 momentin mukaan geoblokkausasetuksen noudattamista Suomessa.”

Geoblokkausasetuksella (EU) 2018/302 on täydennetty palveludirektiiviä 2006/123/EY. Näillä EU-säädöksillä edistetään sisämarkkinoiden syrjimättö-myysperiaatetta, mutta ne eivät ole luonteeltaan kuluttajansuojaoikeudellisia vaan kattavat usean tyyppisiä oikeussuhteita. EU:n geoblokkausasetusta tai palveludirektiiviä ei ole toimeenpantu kuluttajansuojalailla.

Kuluttaja-asiamiehen toimivalta geoblokkausasetuksen (EU) 2018/302 valvonnassa on rajattu lain palvelujen tarjonnasta 19 §:n 2 momentilla ainoastaan palveluntarjoajan ja kuluttajan väliseen suhteeseen. Geoblokkausasetuksen 2 artiklan 12 kohdan mukaan ’kuluttajalla’ tarkoitetaan luonnollista henkilöä, joka toimii tarkoituksessa, joka ei kuulu hänen elinkeino- tai ammattitoimintaansa. Geoblokkausasetuksen johdanto-osassa ja mm. oikeusturvaan liittyvissä artikloissa on ’kuluttajien’ kohdalla viitattu EU:n kuluttajansuojaoikeudelliseen sääntelyyn ja annettu myös tällä tavoin ’kuluttajan’ määritelmälle sama merkityssisältö kuin kuluttajansuojalaissa. Kuluttaja-asiamiehellä ei ole toimivaltaa muiden geoblokkausasetuksen kattamien palvelu- ja asiakassuhteiden osalta.

Kuluttaja-asiamiehen toimivalta palveludirektiivin 2006/123/EY valvonnassa on rajattu lain palvelujen tarjonnasta 19 §:n 1 momentilla siten, että kuluttaja-asiamies valvoo lain 7–10 §:n noudattamista palveluntarjoajan ja kuluttajan välisessä suhteessa. Palveludirektiivi on yleisdirektiivi ja sen kattamat palvelut edustavat laajaa kirjoa jatkuvasti muuttuvia toimia, joista vain osa on kuluttajapalveluja. Kuluttaja-asiamiehellä ei ole toimivaltaa muiden palveludirektiivin kattamien palvelujen vastaanottajien ja asiakassuhteiden osalta.

Rosendahl Riikka
Kilpailu- ja kuluttajavirasto - Kuluttaja-asiamies